

แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจที่ได้รับการตรวจสวนหัวใจเพื่อลดอุบัติการณ์การเกิดภาวะเลือดออกใต้ผิวหนังภายใน 24 ชั่วโมงหลังทำการหัตถการ หน่วยตรวจสวนหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลลำปาง

พว.กฤษฎา พิงศรี, พว.หนึ่งฤทัย อวดกล้า และ พว.นภาพร หอระดี

หลักการและเหตุผล: การตรวจสวนหัวใจ (Cardiac Catheterization) เป็นหัตถการวินิจฉัยและรักษาที่สำคัญในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ จากการทำการหัตถการจะเกิดการบาดเจ็บของผนังหลอดเลือด ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางหลอดเลือดแดง ได้แก่ ภาวะเลือดออกใต้ผิวหนัง ภาวะเลือดออกบริเวณตำแหน่งแทงเข็ม เลือดล้นตัวงอระหว่างหลอดเลือดแดงและหลอดเลือดดำ เลือดคั่งในช่องเยื่อหุ้มท้อง ผนังหลอดเลือดโป่งพองเทียม และลิ่มเลือดอุดตันหลอดเลือดแดงส่วนปลาย และนำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนรุนแรง เช่น ทำให้ผู้ป่วยสูญเสียเลือด ความดันโลหิตลดลง เกิดภาวะช็อก ต้องได้รับเลือดทดแทน อาจเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ นอนโรงพยาบาลนานขึ้น สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ.2565-2567 พบภาวะเลือดออกใต้ผิวหนังร้อยละ 1.36, 1.01 และ 1.93 ตามลำดับ เป็นเหตุให้พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุบัติการณ์การเกิดภาวะเลือดออกใต้ผิวหนังภายใน 24 ชั่วโมงหลังทำการหัตถการ

วิธีการศึกษา: สืบค้นผลงานวิชาการจากฐานข้อมูล PubMed, ScienceDirect, Google Scholar และ ThaiJo ในปี ค.ศ. 2015–2025 ใช้กรอบแนวคิด PICO อิงกรอบแนวคิดของสภาวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) และเกณฑ์การประเมินคุณภาพหลักฐานของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) นำผลงานวิชาการและมายกร่างแนวปฏิบัติทั้งสิ้น 14 เรื่อง จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การประเมินภาวะสุขภาพ การปฏิบัติการพยาบาล การจัดการ การให้ความรู้และคำแนะนำ และการบันทึก แนวปฏิบัติการพยาบาลผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ด้วยเครื่องมือ AGREE II ผลการประเมินคิดเป็นร้อยละ 86.96 และนำไปทดลองใช้แนวปฏิบัติในเดือน พฤษภาคม 2568 กับผู้ป่วย Elective case ที่มีอายุ ≥ 18 ปี และได้รับการตรวจสวนหัวใจทั้งแบบวินิจฉัยและรักษา 10 คน และพยาบาลวิชาชีพ 10 คน

ผลการศึกษา: อุบัติการณ์การเกิดภาวะเลือดออกใต้ผิวหนังภายใน 24 ชั่วโมงหลังทำการหัตถการเท่ากับ 0 ผู้ป่วยได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติร้อยละ 100 มีคะแนนความรู้ในการดูแลตนเองหลังตรวจสวนหัวใจอยู่ในระดับดีมาก (9.30 ± 0.26 และ 7.00 ± 1.25) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อบริการพยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุด (4.63 ± 0.06) พยาบาลมีความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยตรวจสวนหัวใจอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 100.00 และ ร้อยละ 90.00) โดยมีค่าคะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น (19.40 ± 0.31 และ 17.70 ± 0.47) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ในภาพรวมเห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด (4.84 ± 0.13) และมีความพึงพอใจต่อการใช้นโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด (4.90 ± 0.10)

สรุปผล: แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดอุบัติการณ์การเกิดภาวะเลือดออกใต้ผิวหนังในผู้ป่วยหลังการตรวจสวนหัวใจ ได้รวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในปัจจุบัน โดยเน้นการดูแลแบบองค์รวม ตั้งแต่การประเมินความเสี่ยงก่อนหัตถการจนถึงการติดตามผลส่งผลให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัยมากขึ้นและมีความพึงพอใจในการดูแลระดับสูง

อภิปรายผล: แนวปฏิบัติการพยาบาลนี้ครอบคลุมการประเมินภาวะสุขภาพ การจัดการ การปฏิบัติการพยาบาลในทุกกระยะของการทำการหัตถการ การให้ความรู้และคำแนะนำในการดูแลตนเองของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนางาน: ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ ประเด็นการพัฒนาระบบสนับสนุน โดยจัดทำ Checklist และ Flowchart สำหรับการปฏิบัติ พัฒนาระบบการบันทึกและรายงานที่มีประสิทธิภาพ และ

สร้างระบบ Alert สำหรับสัญญาณเตือนภาวะแทรกซ้อนหลังทำหัตถการ รวมทั้งประเด็นการติดตามและการประเมินผล โดยกำหนดระบบการติดตามตัวชี้วัดเป็นรายเดือน และจัดทำรายงานประจำไตรมาสเพื่อปรับปรุงแนวปฏิบัติ